

## ADMINISTRACINIAI SPRENDIMAI

*Agnė Paluckaitė*

*E. paštas a.paluckaite@gmail.com*

*Mykolo Romerio universiteto Teisės mokykla*

Kuratorė prof. dr. Eglė Bilevičiūtė

*E. paštas eglek@mruni.eu*

**Santrauka.** Administracinių sprendimų teisėtumo kontrolė yra ypač svarbi siekiant, kad valstybės tarnautojai nepiktnaudžiautų savo padėtimi ar nepablogintų asmenų esamos padėties. Tokiu pagrindu yra siekiama apsaugoti žmogaus teises. Viešojo administravimo subjektų paskirtis – tinkamai laikytis įstatymų, teisingai taikyti įstatymą. Tiek pareiškus pareiškėjui skundą ar prašymą, tiek savo valia ginčus nagrinėjančios institucijos gali atlikti priimtų sprendimų pagrįstumo patikrinimą, įvertinti jų teisėtumą, todėl netoleruotinas joks valstybės tarnautojo galimas įstatymo pažeidimas. Kai yra tikrinamas administracinių aktų teisėtumas, tikrinamas konkretaus akto teisėtumas, ar jis atitinka įstatymus, būtinus principus. Taip pat, pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 33 straipsnį, šalies gyventojai turi teisę kritikuoti ir apskųsti viešojo administravimo subjektus ar valstybės tarnautojų darbą<sup>1</sup>. Svarbu ir tai, kad, norint greitai, tinkamai ir mažais kaštais apsaugoti žmogaus teises, toks ginčų nagrinėjimas ikiteismine tvarka yra ypač reikšmingas, nes dar iki teismo yra išnagrinėjama nemažai skundų – tai padeda sumažinti teismų krūvį.

**Reikšminiai žodžiai:** administraciniai sprendimai, administracinis procesas, individualus administracinis aktas, norminis teisės aktas, administraciniai ginčai, žmogaus teisės.

<sup>1</sup> „Lietuvos Respublikos Konstitucija“, *Valstybės žinios*, 1992, Nr. 33-1014.

## Įvadas

Viešojo administravimo įstaigos ir jų tarnautojai sprendžia kilusius klausimus dėl teisių ir pareigų, kurie kyla asmenims ar tam tikroms grupėms<sup>2</sup>. Tačiau tuo pagrindu, kad subjektams yra suteikti įgaliojimai spręsti asmenų klausimus, kyla ir pavojų, kad dėl tam tikrų aplinkybių tarnautojas gali ir pažeisti asmenų teises netinkamai taikydamas įstatymą. Pagrindinis valstybės institucijų tikslas – padėti žmogui teisingai gyventi, apginti pažeistas savo teises<sup>3</sup>. Priėmus netinkamą sprendimą ar vengiant atlikti reikiamus kompetencijai priskirtus veiksmus, pareiškėjas gali kreiptis į žmogaus teises ginančias teismines institucijas, tokias kaip Lietuvos administracinių ginčų komisija, Mokestinių ginčų komisija, kitas ikiteismines institucijas ir teismą. Pažeidus žmogaus teises, kyla ginčas tarp viešojo administravimo subjekto ir piliečio, ginančio galimai pažeistas ar pažeistas savo teises ir laisves. Pagrindinis administracinės justicijos tikslas – veiksmingai apsaugoti žmogaus teises, o kvaziteismai padeda greitai ir pigiai išspręsti kilusį ginčą.

Akcentuotina, kad viešojo administravimo subjektai save dažnai vertina pagal subordinacijos principą, kuris reiškia aukštesnę padėtį<sup>4</sup>. Viešojo administravimo subjektai turi daugiau galių, todėl asmens žmogaus teisės gali būti pažeistos, nes turi paklusti priimtiems sprendimams<sup>5</sup>.

Pagrindinė straipsnio problema – administracinio sprendimo pagrįstumo ir apskundimo svarba teisinėje sistemoje.

Straipsnio aktualumas ir naujumas – tai svarbu visuomeniniame kontekste, žmogaus teisių srityje. Tai aktuali tema, nes netinkamas valstybės tarnautojų

2 Birutė Pranevičienė, *Kvaziteismai administracijos kontrolės sistemoje* (Vilnius: Lietuvos teisės universiteto Leidybos centras, 2003), 19.

3 *Ibid.*

4 Kulvinskienė-Paužaitė Jurgita „Kiti ginčo sprendimo būdai administracinių bylų teisenoje ir jų praktinio taikymo problemos“, *Teisė* 86 (2013): 38.

5 Pranevičienė, *op. cit.*

veikimas ar netinkamai priimti administraciniai sprendimai išlieka gana opi problema, todėl būtina, kad teisės mokslininkai įsigilintų į šią temą, analizuotų ją.

Prof. dr. Ieva Deviatnikovaitė savo straipsniuose yra pažymėjusi, kad administracinis sprendimas dažnai yra sietinas su individualiais administraciniais aktais, taip pat administracinės procedūros sprendimais ir administracinėmis paslaugomis, tačiau neįtraukiant asmenų konsultavimo viešojo administravimo institucijos kompetencijos klausimais ar informacijos teikimo<sup>6</sup>. Laura Paškevičienė yra pasisakiusi, kad viešojo administravimo subjektų sprendimus procedūrine prasme reguliuoja viešoji teisė, tačiau problemų ir diskusija aktuali dėl konkrečių teisinių santykių, kurie kyla dėl valstybinio turto naudojimo, disponavimo ir priskirtinumo tarp privatinės ir viešosios teisės<sup>7</sup>.

**Straipsnio tikslas** – ištirti administracinių sprendimų svarbą administraciniame procese.

**Tyrimo uždaviniai:**

- 1) išanalizuoti administracinių sprendimų pagrįstumą ir teisėtumą;
- 2) išnagrinėti administracinių sprendimų apskundimo tvarką.

**Tyrimo objektas** – administraciniai sprendimai Lietuvoje.

Atliekant mokslinį tyrimą taikyti šie **tyrimo metodai**: mokslinės literatūros analizė nagrinėjant Lietuvos teisės mokslininkų tyrimus – analizuoti straipsniai susiję su administraciniu sprendimų priėmimu, pagrįstumu ir kitais svarbiais aspektais. Dokumentų analizės metodu tiriami teisės aktai, reglamentuojantys viešojo administravimo subjektus ir administracinių sprendimo pagrįstumo ir teisėtumo kontrolės ypatumus. Kritiniu metodu buvo vertinami esminiai administracinių sprendimų probleminiai aspektai.

6 Ieva Deviatnikovaitė, „Naujosios viešojo administravimo teisinio reguliavimo nuostatos“, *Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka* 25 (2020): 97.

7 Paškevičienė, Laura „Viešojo administravimo subjektas kaip sutarties šalis“, (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2014), 202.

## 1. Administracinių sprendimų samprata

Nagrinėjant administracinius sprendimus svarbu išsiaiškinti administracinių sprendimų sampratą. Remiantis Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 5 punktu administraciniu sprendimu yra laikomas įstatymų tvarka įtvirtintas vienkartinio pobūdžio viešojo administravimo subjekto priimtas sprendimas dėl tam tikros teisės pritaikymo. Akcentuotina, kad tai gali būti skirta konkrečiam asmeniui arba tam tikrai numatyta asmenų grupei<sup>8</sup>.

Reikia paminėti, kad 1999 metais birželio 27 dieną, kai buvo priimtas Lietuvos Respublikos Viešojo administravimo įstatymas (toliau – Įstatymas), ne kartą buvo koreguota ir administracinio sprendimo sąvoka. Šiuo metu Įstatyme vietoje individualaus administracinio akto vartojamas įvardijimas – administracinis sprendimas. Pabrėžtina, kad nuo 2020 metų lapkričio 1 dienos administracinio sprendimo samprata apima ir administracinės procedūros sprendimo sritis<sup>9</sup>. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad administracinės procedūros sprendimas yra įvairūs individualūs administraciniai aktai<sup>10</sup>. Administracinio sprendimo samprata yra sietina su individualiais administraciniais aktais, tarp jų – administracinės procedūros sprendimais ir administracinėmis paslaugomis, tačiau neįtraukiant asmenų konsultavimo viešojo administravimo institucijos kompetencijos klausimais ar informacijos teikimo<sup>11</sup>.

Nagrinėjant norminio akto sampratą galima įžvelgti, kad tai – administracijos priimtas daugkartinio taikymo teisės aktas, kuris nurodo elgesio taisykles, skirtas individualiai neapibrėžtai asmenų grupei<sup>12</sup>.

Paminėtina, kad viešojo administravimo sąvoka yra svarbi nagrinėjant

8 „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, TAR, 2020, Nr. 2020-12819.

9 Deviatnikovaitė, *supra note*, 6: 100.

10 Laura Paškevičienė, „Išankstinio administracinių ginčų nagrinėjimo ne teisme institutas Lietuvoje: teisinio reguliavimo aiškinimo problematika“, *Teisė* 111 (2019): 83.

11 Deviatnikovaitė, *supra note*, 6: 97.

12 „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, TAR, 2020, Nr. 2020-12819.

administracinio sprendimo sąvoką, nes viešasis administravimas skirtas įgyvendinti individualių, norminių aktų sprendimų priėmimą, taip pat teikti viešąsias paslaugas atliekant vidaus administravimą. Pabrėžtina, kad tai apima įvairias funkcijas – planavimą, vadovavimą, veiklos kontrolę.

## 2. Administracinių sprendimų rūšys

Viešojo administravimo subjektai savo valią išreiškia priimdami kiekvienai situacijai pritaikytus įvairaus pobūdžio administracinius sprendimus, kuriuos galima išskirti pagal juridines savybes: individualus administracinis aktas, norminis administracinis aktas, vidaus administravimo aktai ir administracinės sutartys<sup>13</sup>.

Individualus administracinis aktas yra skirtas vienam konkrečiam asmeniui, taip pat ir nurodytai grupei, tačiau nurodoma, kad tai vienkartinio taikymo aktas. Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad individualus teisės aktas – vienkartinis teisės taikymo aktas – skirtas konkrečiam subjektui ar individualiais požymiais apibūdintiems subjektams. Individualus administracinis teisės aktas yra įstatymo normų, taip pat kitų hierarchiškai aukštesnės pakopos norminių teisės aktų normų taikymo priemonė.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra išskyręs individualių ir norminių administracinių aktų skirtumus. Individualiam būdinga tai, kad akte yra pažymėtas teisės normų taikymo rezultatas konkrečioms subjektams, turintiems šio subjekto teisinį statusą. Antrasis bruožas – aktas priimamas viešojo administravimo subjekto, kuris turi įstatyme įtvirtintus įgaliojimus. Trečiasis – aktu įtvirtinamos aiškios teisės ir pareigos suinteresuotiems asmenims kaip konkrečioms subjektams. Ketvirtas – galiojimas nėra tęstinis, tai vienkartinis aktas. Ir penktasis – tai skirta tik individualiais požymiais pažymėtai subjektų grupei ar konkrečiam subjektui. Šeštasis bruožas – šis aktas yra skirtas tik konkrečiam asmeniui.

13 „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas“, pritarta 2016 m. birželio 1 d. pasitarime, 30 apibendrinimas, 431, [https://www.lvat.lt/data/public/uploads/2018/01/biuletenis\\_30-apibendrinimas.pdf](https://www.lvat.lt/data/public/uploads/2018/01/biuletenis_30-apibendrinimas.pdf).

Septintasis – paskelbimui ir įsigaliojimui nėra taikoma skelbimo ir įsigaliojimo tvarka<sup>14</sup>.

Norminiai aktai yra laikomi pagrindiniu administracinės teisės šaltiniu – jie tiesiogiai atspindi administracinės teisės funkciją<sup>15</sup>. Taip šie (norminiai administraciniai aktai) teisėkūros procese yra priimami su susijusiais įstatymais nustatant konkrečias elgesio taisykles viešojo administravimo srityje, sukonkretinant normas, pavyzdžiui, kelių eismo taisykles<sup>16</sup>.

Norminiai aktai priimami siekiant reguliuoti vienaarūšius visuomenės santykius ilgesniam laikui, tačiau pabrėžtina, kad tai nėra skirta konkrečiam asmeniui kaip individualus administracinis aktas, bet skirta tam tikram ratui. Norminiai administraciniai aktai yra skirti reglamentuoti visas viešojo administravimo sritis ir vykdomąją valdžią, taip pat Prezidento dekretus, Vyriausybės nutarimus, įvairius nuostatus, taisykles, kuriuos reikia patvirtinti Vyriausybės nutarimais<sup>17</sup>.

Individualūs teisės aktai yra tvarkomojo pobūdžio, kuriais yra priimami operatyvūs viešojo administravimo valdymo sprendimai. Juose yra išreikštas taikomas teisės pobūdis, skirtas konkrečiam asmeniui ar asmenų grupei, įtvirtinama viešojo administravimo subjekto valia tam tikru klausimu. Šiame sprendime nėra privalomosios elgesio taisyklės. Institucijos, galinčios tai priimti, yra visi viešojo administravimo subjektai arba turintys viešojo administravimo institucijų bruožų. Individualus administracinis aktas yra svarbus tuo, kad juo išsprendžiamos individualios situacijos ar iškilę klausimai, todėl ir jų adresavimas yra skirtas ne visuomenei, o konkrečiam asmeniui. Taip pat šiuo aktu gali atsirasti, baigtis ar pasikeisti teisiniai santykiai<sup>18</sup>.

---

14 „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas“, *supra note*, 13: 431.

15 Audrius Bakaveckas ir kt., *Lietuvos administracinė teisė: bendroji dalis* (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas), 497.

16 *Ibid.*

17 *Ibid.*

18 *Ibid.*

Valdymo aktus galima išskirti pagal veikimą erdvėje – juos priima aukščiausiai viešojo administravimo subjektai, jie galioja visoje valstybėje, o jei juos priima centrinės administravimo įstaigos, šie veikimo aktai taip pat galioja visoje šalyje arba tam tikroje dalyje<sup>19</sup>. Priėmus tam tikroje savivaldybėje aktai galioja tos savivaldybės teritorijoje<sup>20</sup>.

Vietinio pobūdžio valdymo aktas yra priimamas įvairių organizacijų, kurios yra nevyriausybinės, kurios priima sprendimus, galiojančius organizacijos viduje<sup>21</sup>.

Akcentuotina, kad visi priimti sprendimai vienaip ar kitaip veikia viešąjį valdymo procesą.

### 3. Administracinių sprendimų pagrįstumas ir teisėtumas

Vertinant sprendimų pagrįstumą ir teisėtumą daug dėmesio turi būti skiriama tam, kaip viešojo administravimo įstaigos priima administracinius sprendimus. Pagrindinis jų tikslas yra skaidriai, greitai, efektingai ir nešališkai priimti reikiamus individualius administracinius sprendimus, tarp jų – licencijavimo ar kitas viešąsias paslaugas, privaloma atitinkamai laikytis administracinių procedūrų<sup>22</sup>.

Reikia akcentuoti, kad vertinant sprendimų teisėtumą svarbu atsižvelgti, ar tai individualus administracinis aktas ar norminis, vidaus administravimo aktas ar administracinės sutartys.

Pasak Arvydo Andruškevičiaus, „*ne kiekvienas formaliai teisėtas valdymo aktas yra tuo pačiu ir teisingas: jei pozityviąją teisės normą taikantis viešojo administravimo subjektas pagal konkrečios teisinės situacijos aplinkybės nepaisytų protingumo ir proporcingumo kriterijų, tai reikštų, kad tarp šio subjekto ir asmens susiklostė*

19 Bakaveckas ir kt., *supra note*, 15: 498.

20 *Ibid.*, 499.

21 *Ibid.*, 20.

22 *Ibid.*, 375.

*teisingumo požiūriu iškreiptas teisinis santykis*<sup>23</sup>. Administracinis sprendimas, nesvarbu, individualus ar norminis, yra teisėtas, jei nėra priešingas materialiosioms ir procesiniams įstatymų normoms<sup>24</sup>.

Nagrinėjant administracinių sprendimų pagrįstumo klausimą teigtina, kad viešojo administravimo subjektai gana dažnai priima neteisėtus sprendimus, o šiuo pagrindu pareiškėjai kreipiasi į Lietuvos administracinių ginčų komisiją, kitas ikiteismines institucijas ar teismą. Taip pat reikia atkreipti dėmesį į tai, kad kvaziteismai greičiausiai ir nešališkai išsiaiškina sprendimo teisėtumo klausimą palyginti su teismu.

Administracinė diskrecija leidžia viešojo administravimo subjektui priimti sprendimą turint veiksmų laisvę, kuri užtikrina lankstumą, nes įstatymų leidėjas negalėjo numatyti aplinkybių, kurios gali nutikti ateityje, tačiau tai jokių būdu nereiškia savivalės. Nagrinėjant skundus, sprendimo pagrįstumą, yra ieškoma priežasčių, lėmusių kilusį ginčą – siekiama išsiaiškinti, ar tai realus pažeidimas ar tariamas. Jei skundas yra pagrįstas, galima pereiti prie kito etapo – vertinamo akto netobulumo ir netinkamo norminio akto taikymo<sup>25</sup>. Norminio akto netobulumas reiškia, kad netinkamai buvo pasirinktas objektas, reguliavimas arba yra teisinio reguliavimo spraga. Netinkamas akto taikymas yra kompetencijos stoka, piktnaudžiavimas savo tarnybine padėtimi arba netinkamas naudojimas.

Svarbu, kad norminio akto priėmimą riboja Konstitucija, įstatymų viršenybė ir poįstatyminio viršenybės akto nuostata<sup>26</sup>. Individualūs administraciniai sprendimai turi remtis nešališkumo, objektyvumo principais ir įstatymo viršenybe, tokiu pagrindu priimti sprendimai atitiks nepiktnaudžiavimą valdžia ir kitus

23 Arvydas Andruškevičius, *Administracinė teisė: bendrieji teorijos klausimai, valdymo aktų institutas, ginčo santykių jurisprudenciniai aspektai* (Vilnius: Registrų centras, 2008), 349.

24 Laimutė Sušinskienė, „Ikiteisminis administracinių ginčų nagrinėjimas“ (magistro darbas, Mykolo Romerio universitetas, 2016), 28.

25 Pranevičienė, *supra note*, 2: 174.

26 Brigita Stravinskaitė, „Ar kvaziteismams suteikta diskrecija neprieštarauja LR Konstitucijos nuostatai, kad teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai?“, 16.



būtinus administravimo tikslus. Valstybės tarnautojai priimdami savo kompetencijai priskirtus administracinius sprendimus turi laikytis sąžiningumo, nešališkumo ir teisingo aplinkybių vertinimo, kad nebūtų nei piktnaudžiavimo valdžia, nei asmens padėties pabloginimo.

Prof. A. Vaišvila yra pasisakęs, kad valstybė turėtų suprasti, kad kiekvienas asmuo yra vertingas, todėl turi būti užtikrinamas žmogaus orumas, sąžiningas aplinkybių vertinimas ir teisingas materialųjų ir nematerialiųjų vertybių paskirstymas<sup>27</sup>.

Tačiau teigtina, kad toks įstatymų (ABTĮ ir MAĮ, IAGNTĮ, kiti) atskirų įstaigų nustatymas sykiu apriboja ir asmens pasirinkimą kreiptis į nešališką ir nepriklausomą įstaigą siekiant teisėto nagrinėjimo.

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnyje yra įtvirtinta, kaip turi būti priimtas administracinis sprendimas įstatymų nustatyta tvarka: šiuos sprendimus gali priimti tik subjektai, turintys reikiamus įgaliojimus, sprendimas gali būti priimtas savo iniciatyva arba gavus asmenų prašymą ar skundą, turi būti laikomasi terminų – per 20 darbo dienų priimti reikiamą sprendimą, taip pat galima pratęsti dar 10 darbo dienų, tačiau būtina informuoti asmenį ir nurodyti priežastį, kodėl yra pratęsiamas terminas<sup>28</sup>. Terminų nesilaikymas yra laikomas pagrindu manyti, kad viešojo administravimo institucijos netinkamai atlieka savo veiksmus.

Pabrėžtina, kad administraciniame sprendime privaloma nurodyti subjekto pavadinimą, kuris priėmė sprendimą, datą, registracijos numerį, svarbu paminėti atliktą veiksmą, teisinį ir faktinį pagrindą, kitas svarbias aplinkybes. Sprendime turi būti paminėti ir sprendimo motyvai, taip pat apskundimo tvarka – kur asmuo gali skųstis, per kokį terminą tai gali padaryti ir koks teisės aktas tai numato. Sprendime privalo būti paminėtas ir priėmusio asmens vardas, pavardė, pareigos,

27 Pranevičienė, *supra note*, 2: 33.

28 „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, *Valstybės žinios*, 1999-07-09, Nr. 60-1945.

o pats aktas turi būti pasirašytas<sup>29</sup>.

#### 4. Administracinių sprendimų apskundimo tvarka

Administracinių sprendimų apskundimo tvarką reglamentuoja Lietuvos Respublikos Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnis, kuriame įtvirtinta, kad asmuo gali apskųsti viešojo administravimo institucijos priimtą sprendimą, taip pat veiksma, neveikimą ir vilkinimą pačiam viešojo administravimo subjektui įstatymo nustatyta tvarka. Arba gali skųsti ir ikiteisminei ginčų nagrinėjimo institucijai ar administraciniam teismui<sup>30</sup>. Vertinant skundžiamas institucijas jos apima kolegialios institucijos, valstybės, savivaldybės įstaigos, įmonės, viešosios įstaigos, taip pat asociacijos, kurių savininkas yra valstybė ar savivaldybė, taip pat valstybės politikai, pareigūnai, tarnautojai ir įstatymų numatyti tam tikri asmenys (tiek fiziniai, tiek juridiniai), turintys suteiktus statusus ar įgaliojimus vykdyti viešąjį administravimą<sup>31</sup>.

Įstaigos, į kurias asmenys gali kreiptis dėl žmogaus teisių pažeidimo: Lietuvos administracinių ginčų komisija, Mokestinių ginčų komisija, Seimo kontrolierių įstaiga, Vaikų, Lygių galimybių kontrolieriai, administracinis teismas.

Apskundimas svarbus ne tik dėl žmogaus teisių apsaugos, bet ir dėl veiksmų teisėtumo kontrolės. Kai yra apskundžiami tam tikri veiksmai, neveikimas, netinkamas veikimas ar priimti sprendimai, institucijos, nagrinėjančios tokius ginčus, kontroliuoja ir viešojo administravimo subjektą<sup>32</sup>.

Pagrindinis tikslas gavus skundą dėl viešojo administravimo yra apsaugoti žmogaus teises. Kvaziteismų kontrolės sistema susideda iš įvairių valdymo sričių, nes yra pasiskirstyta pagal kompetencijas. Mokestinių ginčų komisija nagrinėja mokestinius ginčus, Lietuvos administracinių ginčų komisija nagrinėja

29 „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, *Valstybės žinios*, 1999-07-09, Nr. 60-1945.

30 *Ibid.*

31 Deviatnikovaitė, *supra note*, 6: 97.

32 Pranevičienė, *supra note*, 2: 16.

administracinius ginčus, kilusius dėl centrinių, teritorinių valstybinio, savivaldybių administravimo subjektų priimtų individualių administracinių aktų ir veiks-  
mų teisėtumo, vilkinimo ar neveikimo. Seimo ir Lygių teisių kontrolierių įstaigos  
nagrinėja ginčus pagal savo kompetencijos ribas, kurios apima klausimus nuo  
biurokratizmo iki diskriminacijos. Apskundus administraciją yra atliekama nuo-  
sekli institucijos ir pareigūnų veiklos kontrolė<sup>33</sup>. Taip pat pabrėžtina, kad pateikus  
skundą užtikrinami viešojo ir privataus intereso santykiai, nešališkai sprendžia-  
mas kilęs ginčas ar problema apsaugant žmogaus teises.

Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacijoje dėl alternatyvių ginčų  
tarp viešojo administravimo institucijų ir privačių asmenų sprendimo yra pasi-  
sakyta, kad ikiteisminis ginčų nagrinėjimas yra žymiai lankstesnis negu teismo,  
taip pat yra nemaža tikimybė, kad ginčas baigsis taikiu susitaikymu, o tai yra  
efektyvesnis ir pigesnis procesas<sup>34</sup>. Neteisminis ginčų nagrinėjimas yra kur kas  
lankstesnis nei teismo, kadangi sudaro sąlygas ginčui baigtis taikiu susitarimu,  
kuris yra efektyvesnis ir pigesnis procesas. Kvaziteismai laikosi tokių pačių teis-  
minio proceso principų kaip ir teismai.

Vertinant apskundimo terminus reikia pasakyti, kad Administracinių bylų tei-  
senos įstatymo 29 straipsnyje paminėta, kad jei specialus įstatymas nenustato ki-  
taip, skundai, tarp jų prašymai ar pareiškimai, administraciniam teismui paduo-  
dami per vieną mėnesį nuo skundžiamo teisės akto paskelbimo, individualaus  
akto, pranešimo apie veiksma ir atsisakymą atlikti veiksmus įteikimo dienos<sup>35</sup>.  
Paminėtina, kad jei subjektas neatlieka savo pareigų ar vilkina nagrinėjimą iki  
tol, kol baigiasi nagrinėjimo terminas, pareiškėjas gali apskųsti per du mėnesius  
nuo dienos, kai pasibaigė nagrinėjimo terminas. Dėl norminių administracinių  
teisės aktų teisingumo ir Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos kreipimosi į

33 Pranevičienė, *supra note*, 2:83.

34 Europos Tarybos Ministrų Komiteto 2001 m. rugsėjo 5 d. rekomendacija Nr. Rec (2001) 9 dėl alternatyvių ginčų  
tarp viešojo administravimo institucijų ir privačių asmenų sprendimo priemonių.

35 „Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas“, *Valstybės žinios*, 1999-02-03, Nr. 13-308.

Europos Sąjungos teisminę instituciją dėl Europos Komisijos sprendimo padavimo terminai nenustatomi<sup>36</sup>.

Paminėtina, kad, norint tinkamai apskųsti viešojo administravimo subjektą, reikia tinkamai surašyti ir pateikti skundą teisėtumo kontrolės institucijai. Reikalavimai skundui yra keliami Administracinių bylų teisenos įstatymo 24 straipsnyje, kuriame reglamentuojama, kad skundas, taip pat prašymas ar pareiškimas turi atitikti formas ir turinio reikalavimus. Tokie skundai paduodami raštu, galimas ir elektroninis formatas. Pačiame skunde turi būti nurodyta: teismo pavadinimas, kuriam yra teikiamas skundas, pareiškėjo vardas, pavardė ar pavadinimas, jei tai juridinis asmuo, taip pat asmens kodas, gyvenamoji vieta, elektroninio pašto adresas, telefono, fakso numeriai ar kitų elektroninių ryšių priemonių adresai, taip pat reikalingi visi atstovo duomenys, jeigu toks yra – vardas, pavardė, adresas, elektroninio pašto adresas, telefono, fakso numeriai ar kitų elektroninių ryšių priemonių adresai. Būtina išsakyti pageidavimus dėl atsiliepimo į skundą, teismo sprendimo, kitų procesinių dokumentų gavimo elektroninių ryšių priemonėmis. Pareiškėjas privalo nurodyti viešojo administravimo subjektą ar kitą asmenį, kurio teisės aktą ar veiksmus (neveikimą) ar vilkinimą atlikti veiksmus skundžia, įvardydamas konkrečiai – pavadinimą, buveinę, elektroninio pašto adresą, telefono ir fakso numerius, kitų elektroninių ryšių priemonių adresus, taip pat trečiųjų suinteresuotų asmenų vardus, pavardes ar pavadinimus, asmens kodus, jei jie žinomi, taip pat kitus svarbius duomenis. Teikiant skundą labai svarbu yra nurodyti konkretų skundžiamą veiksma (neveikimą) ar teisės aktą, jo įvykdymo (priėmimo) datą ir aplinkybes, kuriomis pareiškėjas motyvuoja savo reikalavimą, nurodo savo reikalavimą ir pateikia pageidavimą dėl bylos išnagrinėjimo rašytinio proceso tvarka, pridėdamas dokumentų sąrašą ir nurodydamas surašymo vietą ir datą, ir galiausiai, žinoma, turi būti pasirašytas. Jei pareiškėjas pateikė, jis ir pasirašo, o jei atstovas, tada šis pasirašo su pridėtu įgaliojimu. Pažymėtina, kad skundo su

36 „Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas“, *Valstybės žinios*, 1999-02-03, Nr. 13-308.

priedais egzempliorių (kopijų) turi būti tiek, kad būtų galima įteikti kiekvienai šaliai ir dar liktų egzempliorius teisme ar Komisijoje<sup>37</sup>. Tokie formalūs reikalavimai nagrinėjami apskundimo tvarka, tačiau yra svarbūs norint teisingai pasinaudoti apskundimo tvarka. Beveik identiški reikalavimai reglamentuojami ir IA-GNTĮ 7 straipsnyje kreipiantis į Lietuvos administracinių ginčų komisiją, taip pat ir kitų ikiteisminių institucijų skundų reikalavimus reglamentuoja jų įstatymai.

Pabrėžtina, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pasisakęs, kad laikosi tokios praktikos, kad individualiame administraciniame akte privalo būti nurodyta apskundimo tvarka. Ši pareiga kyla ir subjektui, kuris priėmė sprendimą<sup>38</sup>. Tokia pareiga kyla iš to, kad įstatymų leidėjas norėjo, kad nepaisant išsilavinimo, amžiaus, kitų aplinkybių asmuo suprastų, kur ir per kokį terminą gali kreiptis norėdamas apginti savo galimai pažeistas teises. Jei nebus teisingai išaiškinta apskundimo tvarka, bus pažeistas gero viešojo administravimo principas ir Konstitucijoje įtvirtintas principas, kuris nurodo, kad valdžios įstaigos turi tarnauti žmonėms. Apskundimo tvarkos nenurodymas yra laikomas priežastimi, kuri neleido laiku pasinaudoti procesine teise kreiptis į teismą ar Komisiją<sup>39</sup>.

### Išvados

Teigtina, kad vienas svarbiausių dalykų nagrinėjant administracinius sprendimus yra jų teisėtumas ir pagrįstumas, sąžiningumas. Todėl viešojo administravimo subjektai, priimdami administracinius sprendimus, turi užtikrinti, kad jie yra teisingi ir teisėti. O teisingumą vykdančios institucijos – komisijos, kontrolieriai ir teismai – užtikrina, kad to būtų laikomasi.

Vykdomos kvaziteisingumo, teisingumo ir kontrolės funkcijos yra būtinos norint apsaugoti žmogaus teises nuo viešojo administravimo subjektų neteisėtų

37 „Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas“, *Valstybės žinios*, 1999-02-03, Nr. 13-308.

38 „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas“, *supra note*, 13: 516.

39 *Ibid.*, 517.

sprendimų ar jų veiksmų.

Kvaziteisimas ikiteisminėje stadijoje gali greičiau nei teismas iširti administracinių sprendimų teisėtumą ir pagrįstumą, taip sutaupyti laiko ir pinigų. Be to, taip mažinamas teismų krūvis.

### Rekomendacijos

Rekomenduojama toliau tobulinti viešojo administravimo subjektų priimtų sprendimų teisėtumo kontrolę.

Rekomenduojama skatinti viešojo administravimo subjektų norą sąžiningai, teisėtai, teisingai įvertinus visas reikiamas aplinkybes priimti sprendimą pagal kompetenciją.

Rekomenduojamas didesnis teisės mokslininkų, kvaziteismų, administracinių teismų pasisakymas ir diskusijų kėlimas dėl viešojo administravimo subjektų priimamų sprendimų kokybės.

## ADMINISTRATIVE DECISIONS

*Agnė Paluckaitė*

*Mykolas Romeris University, Lithuania*

**Summary.** Control of the legality of administrative decisions is particularly important in order to ensure that civil servants do not abuse their position or worsen the current situation of individuals. Such a basis aims to protect human rights. The purpose of public administration entities is to properly comply with laws and to correctly apply the letter of the law. Both after an applicant has filed a complaint or request as well as on their own initiative, dispute resolution institutions check the validity of the adopted decisions and assess their legality.

Therefore, any possible violation of the law by a civil servant cannot be tolerated. When the legality of administrative acts is checked, the legality of a specific act is checked in terms of whether it complies with the law and necessary principles. Also, according to Article 33 of the Constitution of the Republic of Lithuania, the country's residents have the right to criticize and complain about public administration entities or the work of civil servants. It should also be noted that in order to protect human rights quickly, properly and at low costs, the examination of disputes in the pre-trial procedure helps a lot, because a number of complaints are examined before the court, which reduces the workload of the courts.

**Keywords:** administrative decisions, administrative process, individual administrative act, normative legal act, administrative disputes, human rights.

# MOKSLINĖS MINTIES ŠVENTĖ 2023

Studentų mokslinių straipsnių rinkinys



Mykolas Romeris  
universitetas

Vilnius, 2023



## REDAKTORIŲ KOLEGIJA

Prof. dr. Eglė Bilevičiūtė (pirmininkė)  
Dr. Kristina Kenstavičienė (vykdančioji redaktorė)

Prof. dr. Virginijus Bitė  
Doc. dr. Raminta Bardauskienė  
Prof. dr. Lyra Jakulevičienė  
Doc. dr. Juozas Valčiukas  
Prof. dr. Agnė Tvaronavičienė  
Doc. dr. Dovilė Sagatienė  
Prof. dr. Romas Prakapas  
Prof. dr. Odeta Merfeldaitė  
Prof. dr. Snieguolė Matulienė  
Prof. dr. Birutė Pranevičienė  
Prof. dr. Giedrė Valūnaitė-Oleškevičienė

### **Straipsnių recenzentai:**

Aistė Augustauskaitė-Keršienė, Dainius Bernotas, prof. dr. Eglė Bilevičiūtė, doc. dr. Tomas Butvilas, doc. dr. Miglė Černikovaitė, prof. dr. Ieva Deviatnikovaitė, doc. dr. Jolita Dudaitė, dr. Gintarė Gulevičiūtė, prof. dr. Valdonė Indrašienė, Evelina Ivanauskienė, doc. dr. Violeta Jegelavičienė, prof. dr. Brigita Kairienė, Remigijus Kalašnykas, Agata Katkonienė, prof. dr. Inga Kudinavičiūtė-Michailovienė, dr. Pavelas Kujalis, Rūta Latinytė, prof. dr. Snieguolė Matulienė, prof. dr. Odeta Merfeldaitė, prof. dr. Lina Mikalonienė, dr. Jolita Miliuvienė, prof. dr. Liudmila Mockienė, Dovilė Murauskienė, prof. dr. Lina Novikovienė, prof. dr. Andrejus Novikovas, Brigita Palavinskienė, Alina Petrauskienė, doc. dr. Jolanta Pivorienė, prof. dr. Romas Prakapas, doc. dr. Asta Railienė, prof. dr. Rita Raudeliūnaitė, prof. dr. Vainius Smalskys, prof. dr. Andrius Stasiukynas, Ilona Šaltė, prof. dr. Giedrė Valūnaitė-Oleškevičienė, Marius Venskus, dr. Linas Žalneriūnas, doc. dr. Gintautė Žibenienė.

Visos leidinio ir leidybos teisės saugomos. Šio leidinio arba kurios nors jo dalies negalima taisyti, dauginti ar kitaip platinti autoriui ir leidėjui nesutikus.

© Autorių kolektyvas, 2023

ISSN 2783-8196

© Mykolo Romerio universitetas, 2023